

Mød det nye menneske

Homo Climacus

Veng, Adam; Rubow, Cecilie

Published in:
Berlingske Tidende

Publication date:
2019

Citation for published version (APA):
Veng, A., & Rubow, C. (2019). Mød det nye menneske: Homo Climacus. *Berlingske Tidende*.

Tirsdag 28.05.2019

[LOG IND](#) eller [KØB ABONNEMENT](#)

Berlingske |

[NYHEDER](#)

[OPINION](#)

[BUSINESS](#)

[AOK](#)

[KRONIKKER](#)

Mød det nye menneske: Homo Climacus

Man kan leve klimavenligt, siger Homo Climacus. Først ved i små personlige bevægelser at tænke over sin tilværelses forbindelse til verden. Siden skal det nok blive stort og strukturelt. Følger vi climacus' håb, bliver det i fremtiden unormalt at handle ubæredygtigt.

»Der er sket noget på klimafronten i de seneste årtier. Et nyt menneske er blevet til: Homo Climacus. Du kan typisk møde en climacus i gang med at sortere sit affald, eller ved middagsbordet uden kød. Der er en del i toget om morgenen og i skoven hen ad aftenen. Det er en art, der spredt sig. Når man ser hundredtusinder af unge mennesker strejke fra skole for at demonstrere mod en utilstrækkelig klimapolitik, kunne man tro, at climacus er en art, der når højdepunktet som teenager.«

Foto: Henning Bagger / Ritzau Scanpix

Annonce

KRONIK

Søndag d. 26. maj 2019, kl. 20.00

Del denne artikel ▾

Adam Veng, forskningsassistent på Institut for Antropologi, og Cecilie Rubow, lektor i antropologi

Det er en almindelig betragtning, at den grønne omstilling er gået i stå, eller at den aldrig rigtigt er kommet i gang. Siden historiens første klimatopmøde i Rio de Janeiro i 1992 er der imidlertid blevet gjort lige så meget fossilt

Annonce

noget af det, der i 1992 er det lille væk blevet tydeligt så meget fossilt brændstof af, som i den øvrige del af menneskehedens historie. Men der er sket noget på klimafronten i de seneste årtier. Et nyt menneske er blevet til: Homo Climacus.

Du kan typisk møde en climacus i gang med at sortere sit affald, eller ved middagsbordet uden kød. Der er en del i toget om morgenen og i skoven hen ad aften. Det er en art, der spreder sig. Når man ser hundredtusinder af unge mennesker strejke fra skole for at [demonstrere mod en utilstrækkelig klimapolitik](#), kunne man tro, at climacus er en art, der når højdepunktet som teenager. Climacus findes imidlertid i alle aldre, men de unge har en hjemmebanefordel i den svære kamp for at leve klimabevidst. De kender ikke en verden uden klimaforandringer, og det giver dem et fantastisk udsyn, ja, vi fristes til at sige klarsyn.

Den unge climacus er vokset op med den videnskabelige fortælling om den mislykkede politik om global opvarmning, og de kender alt til de voksnes pædagogiske evne til at forklare de problemer, de ikke selv ser sig i stand til at løse. De har allerede i 5. klasse holdt oplæg for deres klassekammerater om havvandsstigninger og klimaflugtninge.

Cecilie Rubow
Foto: Cecilie Rubow.

I 7. klasse mistede de tålmodigheden med omverdenen, tog sagen i egen hånd og [stoppede med at spise kød eller krævede, at deres familie skulle sortere affald](#). Hvis ikke fik de i 9. klasse eller i gymnasiet klimaangst, og holdt vejret indtil de forlod barndomshjemmet, og selv kunne gå i gang med at skabe rammerne om en tilværelse, der ikke strider så indlysende mod deres viden om verdens tilstand.

Når vi nu ved så meget om klimaforandringer, hvorfor bliver det så værre og værre? har de spurgt, men uden at få svar. Ingen har vist dem, hvad de kunne gøre. Men det er de nu selv gået i gang med at finde ud af.

Vi har sammen med en gruppe på 16 antropologistuderende på Københavns Universitet over to måneder udført etnografiske studier af unge i København, der på forskellige måder søger svar på klimaudfordringerne i deres hverdag. Her er deres vigtigste opdagelser:

Første opdagelse: De små

handlers magi

Adam Veng

Klimaforandringernes globale omfang - som at udledninger i vestlige lande kan skabe mere ødelæggende cykloner i Stillehavet - får mange mennesker til at opgive at foretage konkrete ændringer i deres tilværelse. Det vil alligevel ikke forandre noget. Men sådan tænker climacus ikke. Her er tænkningen i årsag og virkning på den globale skala udskiftet med de små handlingers magi. Det er derfor, du finder climacus så nidkært sorterende sit affald. Plasticuttet fra juicekartonen er ikke for lille til at få opmærksomhed.

På afstand kan du måske ikke skelne de små handlingers strikkede karklude og togrejsen til Nordnorge fra den selvtilfredshed, mennesker opnår gennem etisk forbrug. Men vi tror, at du allerede kender den climacus, hvis valg er drevet af et oprigtigt etisk ønske om at forandre sig selv i forhold til verden.

Climacus' små handlinger tager skridtet videre end at evaluere, hvad klimaetikken nytter i det store perspektiv, og gør i stedet en dyd ud af at handle, som man ved, at planeten vil have bedst af. Og ved at anerkende hinanden for at affaldssortere, spise mindre kød og tage færre flyveture, samler de små handlingers magi et fællesskab af mennesker i et håb om større forandringer.

Anden opdagelse: Alt er klima

Globale klimaforandringer er begyndt at vise sig i Danmark i form af ustabil vej, kysterosion og uddøende arter. Alligevel bliver de af mange opfattet som fjerne og abstrakte.

Sådan er det ikke for climacus, der har fået et helt nyt natursyn. I denne natur hænger alting sammen, og sommerfugleteori er mindst lige så vigtig som systemteori. Med et selvironisk blik kan climacus godt se, at [den hjemmestrikkede karklud kan tage sig latterlig ud](#). Men som en kærlig handling er den et alvorligt og konkret forsøg på at forbinde sig til verden med en navlesnor, der nu hedder klima.

Klima er inden for få år blevet det nye naturbegreb, der dækker alt fra CO₂-udslip og uddøende arter til affaldsophobninger og rent drikkevand. Men klima er også et nyt kulturbegreb. Omsider er det lykkedes den vestlige civilisation at tale med én tunge og ikke længere anskue sig selv som »noget andet end naturen.« Man kan leve klimavenligt, siger climacus. Først ved i små personlige bevægelser at tænke over sin tilværelses forbindelse til verden. Siden skal det nok blive stort og strukturelt. Følger vi climacus' håb, bliver det i fremtiden unormalt at handle ubæredygtigt.

Tredje opdagelse: Det store offer forsvinder

Mange vil måske se på climacus som en asket, der fornægter sig selv de frie valg, som den liberale økonomi har ophøjet til et formål med vores eksistens. Men vi får først den fulde forståelse af de små handlingers magi ved at forstå, at askese, ofring og selvevaluering altid har et socialt formål. Ser vi nærmere på climacus' hverdags ofre, er meningen ikke bare at leve med et så lavt CO₂-aftryk som muligt. De rummer ønsket om en ny, positiv relation til klimaet.

De, der bliver provokeret af de små ofres etik, og ser dem som reprimander til deres egen livsførelse, har misforstået meningen bag dem. Alle frasigelser rummer et håb om at skabe en anderledes verden, men climacus ønsker ikke at transformere en fri tilværelse til et jernbur, hvor moralske dogmer skal følges til punkt og prikke.

Man ser af og til climacus flyve til Cypren og Congo, spise kød og købe splinternye ting. Skurrer det en smule? Er det ikke et udtryk for dobbeltmoral? Ikke for climacus, der ved, at det kan være svært altid at tænke på klimaet i en verden med mange andre værdier. Derfor skal folk anerkendes for at gøre, hvad de kan, og ikke udskammes for deres klimabelastende handlinger, mener climacus.

Heri ligger ønsket om en verden, hvor man kan se sine forhindringer i øjnene, tale om dem og dermed erkende, at alt har en forbindelse til klimaet.

Friheden ligger ikke længere fast forankret i varen, man ikke ved, hvor kommer fra, eller i lufthavnens ikke-steder. Oftringernes fravalg føles for climacus endda som en frisættelse fra tilvalgstilværelsens ulidelige lethed.

Climacus er både aktivist og demokrat

Climacus' små handlinger har i dag bredt sig til protester foran parlamenter og kongresser verden over. Selv når en climacus intensiverer etikken til en rendyrket aktivisme, fastholdes troen på, at liberale demokratier kan omformes til at bygge verdener, hvor vi kan leve i en mere fornuftig relation til planeten. Deres opstand rummer håbet om, at magthavere verden over adopterer denne tanke som en ny politisk etik.

For climacus er tingene allerede forbundne. Selv de koldeste klimafakta om CO₂-udledninger, udryddede dyr og planter, fældede skove og plasticøer i Stillehavet handler om følelser. Det er disse knusende tilintetgørelser, der tvinger climacus til at gentænke sin position i verden. Læg derfor mærke til din egen climacus, når du sender dine børn i skovbørnehave, og de kommer hjem med lærdom om komposteringstider i naturen. Følg med i valgene ved kølediskene, ved klikkene på hjemmesiderne og læg mærke til, at der er mange nye aktører på den politiske arena, når klimaet tæller med. De små valg i hverdagen fører til nye verdensforbindelser.

Godt klimavalg.

LÆS MERE